

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

TÉMA I: KANONICKÉ PRÁVO (CCEO) VO VZŤAHU KU KATECHÉZE

ÚVOD

Kanonické právo patrilo spolu s rímskym právom odjakživa k tradičným a neopomenuteľným predmetom štúdia právnických, ale tiež teologických fakúlt. Tento záver bol reflektovaný od čias zakladania stredovekých univerzít, na ktorých bola začatá taktiež výučba právnických predmetov. V súčasnosti takáto výučba v prostredí s teologickým zameraním znamená hľadanie súvislostí jasne deklarovaných predpisov so životom v spoločenstve Cirkvi. Možno tu zahrnúť i usmernenia a predpisy týkajúce sa katechézy, ktorá patrí medzi ústredné činnosti Cirkvi.

Úloha kanonického práva pri rozvoji katechizácie

Kanonické právo bolo pôvodne súčasťou teológie. Až mních Gratianus vyčlenil kanonické právo ako samostatnú, vedeckú právnickú disciplínu. Jeho zbierka *Discordantium canonum concordia* z roku 1140 tvorila až do začiatku 20. storočia základ prameňov kanonického práva latinskej cirkvi. Bola časťou zbierky kánonov uverejnenej v roku 1580 rímskym pápežom Gregorom XIII. pod názvom *Corpus Iuris Canonici*, ktorá platila spolu s ďalšími pápežskými predpismi až do roku 1918.

V roku 1917 vyhlásil pápež Benedikt XIV. prvý jednotný kodifikovaný právny text s názvom *Codex Iuris Canonici* (ďalej CIC), ktorý platil ďalších 65 rokov. Od 27. novembra 1983 je účinný *Codex Iuris Canonici*, vyhlásený pápežom Jánom Pavlom II. Súčasťou cirkevného právneho poriadku je tiež zbierka kánonov s názvom *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* (ďalej CCEO). Kódex je určený pre východné katolícke cirkvi, oficiálne vyhlásený pápežom Jánom Pavlom II. v roku 1990, pričom účinnosť nadobudol dňa 1. októbra 1991.

V komparačnom pohľade vzájomného vzťahu oboch právnych noriem je treba vnímať znenie prvých kánonov: *CIC Kán. I – „Kánony tohto Kódexu sa vzťahujú iba na latinskú cirkev.“ CCEO Kán. I – „Kánony tohto Kódexu sa vzťahujú na všetky a len východné katolícke cirkvi, ak nie je vo vzťahu k latinskej cirkvi výslovne ustanovené niečo iné.“*

Ak porovnáme tieto dve normy, zistíme, že východný katolík nie je viazaný západným kódexom a naopak. To ale neznamená, že by CIC nebral do úvahy východných katolíkov. Implicitne tak môžeme chápať CIC kánon I ako kánon I v CCEO, t. j., že nezaväzuje iba latinskú cirkev, pokiaľ, čo sa týka vzťahov s východnými cirkvami, nie je povedané inak. Naopak, východný kódex, aj keď sa zásadne týka iba východných katolíckych cirkví, vzťahuje sa aj na latinskú cirkev, ak je to výslovne stanovené. Výslovne znamená tak explicitne, ako aj implicitne. Tieto východné normy sú tak súčasťou západnej kanonickej legislatívy. V oboch prípadoch (CCEO a CIC) sa vníma katechetická činnosť ako služba Slova. Touto službou Cirkev vykonáva funkciu vyučovania, ktorá jej bola zverená Kristom spolu so službou posväcovania. Kódex kánonov východných cirkví má v plnej miere uplatnenie v samotnej katechizácii.

Kánony pripomínajú a dávajú jasne na vedomie, že katechizovanie kresťanského ľudu je hlavnou a vážnou úlohou pastierov duší. Katechéza sa predstavuje ako pravá výchova k viere, ktorá sa má diať nielen doktrínálnou formáciou, ale aj skúsenosťou s kresťanským životom. Katechéza sa podľa cirkevného práva stáva zodpovednosťou všetkých kresťanov, no najmä rodičov.

NAŠA ÚLOHA:

Na základe kán. 621 § 1 a 2 v CCEO sa snažiť o tvorbu katechetického direktória, ktoré má byť vypracované v metropolitných (ale aj v patriarchálnych) cirkvách. Vyžaduje sa, aby sa pamätalo na osobitnú povahu východných cirkví natoľko, aby v katechetickom vyučovaní žiarila dôležitosť Biblie a bohoslužby, ako aj tradície vlastnej cirkvi *sui iuris* v patológii, hagiografii a ikonografii.

LITERATÚRA:

AMARNAD, A.: Catholic Eastern Churches and Their Faith Formation. In: KOCHUTHARA, S. G. (ed.): *Asian Horizons*,

Vol. 10, No. 3, 2016, s. 510 – 512.

CATHOLIC NEWS AGENCY: *Eastern Rite Sui iuris Catholic Churches*. In: <https://www.catholicnewsagency.com/resource/245533/eastern-rite-sui-iuris-catholic-churches> (14.05.2021).

DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu: *Dekrét o pastierskom úrade biskupov v Cirkvi Christus Dominus*. Trnava: SSV, 2019.

DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu: *Dekrét o východných katolíckych cirkvách Orientalium ecclesiarum*. Trnava: SSV, 2019.

DVOŘÁČEK, J.: The Notion of the Church sui iuris in Current Canon Law. In: *Studia Theologica*, roč.18, č. 2, 2016.

JÁN PAVOL II.: *Oriente Lumen*. In: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/orientale-lumen> (20.6.2013).

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ Cirkvi. Trnava: SSV, 1999.

KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Všeobecné direktórium pre katechizáciu*. Trnava: SSV, 1999.

KONGREGÁCIA PRE VÝCHODNÉ Cirkvi: *Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov*. Slovenský preklad. Roma: Libreria Editrice Vaticana, 1998.

TIRPÁK, P. – KAČUR, P.: *Prvé zhromaždenie prešovskej archieparchie*. Prešov: GTF PU, 2017.
